

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060205

DOM
2022-07-15
Stockholm

Mål nr
M 104-22

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2021-12-10 i mål nr M 4552-21,
se bilaga A

PARTER

Klagande

P.A.

Motpart

Miljö- och byggnämnden i Vetlanda kommun

SAKEN

Utdömmande av vite

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen upphäver mark- och miljödomstolens dom och avslår
Miljö- och byggnämndens i Vetlanda kommun ansökan om utdömmande av vite.

Dok.Id 1841737

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

P.A. har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva mark- och miljödomstolens dom och avslå Miljö- och byggnämndens i Vetlanda kommun ansökan.

Miljö- och byggnämnden i Vetlanda kommun har motsatt sig ändring.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

P.A. har anfört i huvudsak följande. Han har inte överträtt förbudet att släppa ut avloppsvatten från trekammarbrunnen på fastigheten A. Det är oriktigt att det under platsbesöket den 19 augusti 2021 var ett betydande inflöde till brunnen. Nämnden har inte visat att brunnen var fuktig invändigt upp till utloppet. Brunnen rymmer 3 000 liter och är kraftigt överdimensionerad i förhållande till hans enpersonshushåll. Han har hållit noggrann kontroll på nivån i brunnen. Som han förklarade i mark- och miljödomstolen tömmer han med hjälp av sin tankvagn och pump det ”renade” avloppsvattnet från brunnens tredje kammare och transporterar det i slutet kärl till sin andra fastighet B. Han har ännu inte haft möjlighet att åtgärda avloppsanläggningen eftersom entreprenören som han anlidade för att installera en ny anläggning inte utförde arbetena enligt avtalet.

Miljö- och byggnämnden i Vetlanda kommun har anfört i huvudsak detsamma som i mark- och miljödomstolen med följande tillägg. Nämndens erfarenhet från att kontrollera ett stort antal slamavskiljare är att cementbrunnar är fuktiga upp till den nivå som det har varit avloppsvatten och slam under den senaste tiden. Där inget avloppsvatten eller slam har stått är cementbrunnarna torra invändigt. Genom de observationer som gjordes vid platsbesöket den 19 augusti 2021 är det visat att avloppsvatten har släppts ut från trekammarbrunnen på fastigheten A. Nämnden har även meddelat förbud att från och med den 1 april 2022 släppa ut avloppsvatten från avloppsanordningen på fastigheten B.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen delar mark- och miljödomstolens bedömning att förbudsföreläggandet som ligger till grund för ansökan om utdömmande vite är lagligen grundat, att beslutet delgetts P.A. och att det har vunnit laga kraft. Frågan som Mark- och miljööverdomstolen har att ta ställning till är om P.A. har överträtt förbudet att från och med den 1 november 2020 släppa ut avloppsvatten från wc samt bad, disk och tvätt från den befintliga avloppsanläggningen på fastigheten A.

Det är nämnden som ska visa att P.A. har överträtt förbudet.

Av utredningen framgår att inspektörer från miljö- och byggnämnden besökte fastigheten den 25 januari 2021, 20 maj 2021 och 19 augusti 2021. Under de två första platsbesöken konstaterades att nivån i trekammarbrunnen var låg och att inget avloppsvatten rann ut från brunnens avlopp men att trekammarbrunnen var fuktig invändigt ända upp till utloppet. Vid det tredje platsbesöket rann en betydande mängd avloppsvatten in i trekammarbrunnen. Nivån var låg men brunnen var fuktig invändigt ända upp till utloppet. Nämnden har anfört att iakttagelserna indikerar att nivån i trekammarbrunnen emellanåt blir så pass hög att utsläpp sker från avloppsanläggningen på fastigheten A.

Mark- och miljööverdomstolen gör följande bedömning.

Enligt förbudsföreläggandet förbjöds P.A. att släppa ut avloppsvatten *från* den befintliga avloppsanläggningen på fastigheten A. P.A. har vidgått att han har släppt ut avloppsvatten till trekammarbrunnen men har förklarat att han har tömt brunnen innan nivån stigit så pass att avloppsvatten släppts ut på fastigheten. Han har bifogat fotografier på den tankvagn och pump som han använder för att tömma brunnen och transportera avloppsvattnet till fastigheten B. Med beaktande av detta kan nämnden inte anses ha visat att utsläpp har skett på fastigheten A från avloppsanläggningen. Det är därmed inte klarlagt att förbudet har

överträts. Att ett förbud numera gäller även för utsläpp av avloppsvatten från anläggningen på fastigheten B saknar betydelse för frågan om P.A. har överträtt förbudet avseende utsläpp på fastigheten A, som ansökan gäller. Mark- och miljödomstolens dom ska därför ändras och ansökan om utdömande av vite avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2022-08-05

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Karin Wistrand, referent, Mikael Hagelroth och Ingrid Åhman samt tf. hovrättsassessorn Henriette Fornas Minerskjöld.

Föredragande har varit Stina Bagge.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2021-12-10
meddelad i
Växjö

Mål nr M 4552-21

PARTER

Sökande

Miljö- och byggnämnden i Vetlanda kommun

Motpart

G.P.O.A.

SAKEN

Utdömande av vite

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen förpliktar P.A. att till staten betala ett vite om 25 000 kr.

BAKGRUND

Miljö- och byggnämnden i Vetlanda kommun (nämnden) förbjöd den 5 maj 2020 P.A., vid ett vite om 25 000 kr, att från och med den 1 november 2020 släppa ut avloppsvatten från wc samt bad, disk och tvätt från befintlig avloppsanläggning på fastigheten A.

P.A. delgavs nämndens föreläggande den 12 maj 2020. Föreläggandet har inte överklagats och har vunnit laga kraft.

Nämnden har nu ansökt hos mark- och miljödomstolen om utdömande av vite.

YRKANDEN M.M.

Nämnden har inkommit med en ansökan om utdömande av vite och yrkat att P.A. ska förpliktas att betala ett vite om 25 000 kr. Till stöd för sitt yrkande har nämnden anfört bl.a. följande.

Genom beslut § 94-2020 har nämnden förbjudit P.A. vid ett vite om 25 000 kr att från och med den 1 november 2020 släppa ut avloppsvatten från wc samt bad, disk och tvätt från befintlig avloppsanläggning på fastigheten A. Anledningen till detta är att fastighetens avloppsanordning konstaterades bristfällig efter utförd inventering den 5 oktober 2016 på grund av att det inte gick att avgöra var avloppsvattnet tar vägen efter trekammarbrunnen eftersom fördelningsbrunn och luftningsrör saknas.

Uppföljande platsbesök har efter att åtgärdstiden löpt ut utförts av miljö- och byggförvaltningen vid tre tillfällen. P.A. har närvarat både vid inventeringen och vid de tre uppföljande platsbesöken. Det första platsbesöket gjordes den 25 januari 2021. P.A. uppgav vid besöket att han för tillfället lagar mat, tvättar samt bara använder vatten och avlopp i sitt hus på fastigheten B. Vid besöket konstaterades det att nivån i trekammarbrunnen var låg, att inget synligt slam fanns i brunnen och att inget avloppsvatten rann ut från brunnens utlopp. Vid det andra platsbesöket den 20 maj 2021 konstaterades det åter igen att nivån i

trekamarbrunnen var låg, att inget synligt slam fanns i brunnen samt att inget avloppsvatten rann ut från brunnen. Trekamarbrunnen var dock fuktig invändig ända upp till utloppet.

Vid det tredje platsbesöket den 19 augusti 2021 rann det in en betydande mängd avloppsvatten i trekamarbrunnen och det fanns ett skum i första kammaren samt i både första och andra kammaren. Nivån i brunnen var låg men den var fuktig invändigt ända upp till brunnens utloppsrör, trots en varm sommar. Mängden slam var så pass riklig att nivån i brunnen var orimligt låg i förhållande till slammängden. Dessa iakttagelser indikerar att nivån i trekamarbrunnen emellanåt blir så pass hög att utsläpp sker från den, men att brunnen regelbundet helt tömts på något sätt. Vid detta platsbesök uppgav P.A. att han ibland lagar mat i huset samt spolar lite i kranen och att han är i huset till och från under dagarna. Vidare uppgav P.A. att han låtit kommunens renhållare tömma trekamarbrunnen vid ett par tillfällen innan vattennivån nått ända upp till utloppet. Vid kontakt med kommunens renhållare den 16 augusti 2021 uppgav de dock att trekamarbrunnen inte har tömts under 2021 och att den senaste tömningen de gjort var den 22 december 2020 då trekamarbrunnen tömdes helt. P.A. är skriven på fastigheten och sophämtning sker av kommunens renhållare.

Tillstånd att inrätta en ny avloppsordning på fastigheten beviljades den 30 september 2020. Inrättandet av den nya anordningen har inte påbörjats trots att P.A. i en skrivelse den 24 februari 2021 uppgav att han hade för avsikt att låta arbetet bli utfört under maj månad 2021.

Nämnden har gjort en avvägning att åtgärden bestående av utdömande av vite är rimlig i förhållande till nyttan. Det har konstaterats att P.A.s avloppsanordning på fastigheten A inte är åtgärdad men att den används. Detta baseras på att P.A. är skriven på fastigheten och enligt egna uppgifter använder bostadshuset samt belastar avloppsanordningen. Utsläpp av avloppsvatten har skett till trekamarbrunnen och den var fuktig ända upp till utloppet trots att vattennivån vid det tredje platsbesöket var låg.

P.A. har haft rimlig tid på sig att planera och utföra de åtgärder som krävs för att anordningen ska uppnå tillräcklig reningsgrad. Länsstyrelsen har uttryckt samma åsikt vid prövning av överklagan av förbud mot utsläpp av avloppsvatten. Eftersom avloppsanordningen använts efter den 1 november 2020 begär nämnden att vitet ska dömas ut.

P.A. har delgetts nämndens ansökan och bestritt yrkandet. Till stöd för sitt bestridande har P.A. anfört bl.a. följande. Han äger två villafastigheter på landet i Vetlanda kommun, B och A. Fastigheterna är försedda med avloppsanläggningar i form av stora trekammarbrunnar med påkopplade avloppsrör och s.k. infiltrationer. Kommunen har beslutat att han ska modernisera infiltrationerna vilket han inte motsatt sig. På grund av förseningar hos entreprenören hösten 2020 och beslut att sälja fastigheterna våren 2021 har detta dock ännu inte skett.

Han bor i A medan B står obebodd. Kommunen har belagt A med viteshot om han släpper ut avloppsvatten, det vill säga om nivån i brunnen stiger så högt att det rinner ut i avloppet. Han har dock lovat kommunens inspektör L.A. att hålla fortlöpande kontroll och även att renoveringen ska bli av. Han hade tänkt be den lokala slamtömningen om hjälp med detta eftersom det skulle behövas tömning en gång i månaden. Detta stupade på att de begärde 1 900 kr i månaden vilket inte gick ihop med hans pension. Han fick därför försöka själv med egen befintlig utrustning enligt bilder bifogade till domstolen. Tankvagnen rymmer 210 liter och används sommartid för dammbindning av grusvägen han bor vid. Centrifugalpumpen har han om det skulle bli översvämning i matkällaren. Detta gick mycket bättre än han befarat. Han lastar ur aktuell brunn på fem minuter, kör bort till B på fem minuter, lossar på fem minuter och kör därefter tillbaka. Efter två timmar är han klar och avslutar med att spola ner brunnen invändigt med färskvatten (slamrester). För att få så långa underhållsfria perioder som möjligt låter han nivån i brunnen stiga till strax under avloppsröret (T-röret) för att därefter länsa ut. Han ser också till att tillfälligt ersätta betonglocket

över brunnshålet med en träskiva för enklare daglig kontroll. Allt detta gör det lättare att leva i bostaden. Tvättmaskin får han köra i andra huset och han får tvätta samt spola disciplinerat. Allt detta ger honom en frist på ca. 14 dagar innan det är dags för nästa runda.

Beträffande det tredje platsbesöket inspektören gjorde hos honom den 19 augusti 2021 sammanföll detta med ordinarie tömningsrunda den 18:e. De hade meddelat honom att de skulle komma så han var därför extra noga. När de kom råkade det dock vara visningsdag med fotografering osv. varför han hade fullt upp med praktiska göromål och därför inte skulle hinna med dem, vilket han klargjorde för dem. Han sa även att de fick återkomma med eventuella frågor. Följeslagaren brydde sig om det utan fortsatte att gå. Han själv svarade undvikande och gick därifrån. Då de gjorde sin inspektion såg de därför en helt nyligen länsad och nervaskad trekammarbrunn.

Möte om denna inspektion med flera hölls sedan den 31 augusti där denna inspektion var ett av flera ärenden. De gör då sitt förmodande att vätska gått ut i avloppsröret och att han därför ska betala 25 000 kr. När han får sammanträdesprotokollet från detta möte och läst det söker han direkt efter inspektören L.A.. Han får då besked om att hon arbetar hemma. Han får senare den 8 september kl. 15.01 kontakt med henne och frågar direkt om hon vill påstå att det runnit ut vätska i aktuellt avlopp. Hon svarar att nej det gör hon inte men att det var mycket slam i brunnen. Därefter upplyser hon honom om att han kommer att ges möjlighet att bemöta kommunens beslut hos mark- och miljödomstolen i Växjö. Vid samma möte bestämde man eventuellt att vitesföreläggandet numera skulle gälla från den 1 mars 2022.

Gällande slammet i brunnen har han under sina rundor märkt att när han länsar i brunnen så stiger bottenlammet upp till ytan för att sedan långsamt åka tillbaka. Han vill också påpeka att det vid aktuell tidpunkt har gått åtta månader sedan slambilen torrsög brunnen.

Han har gjort sitt bästa för att uppfylla sitt löfte. Avloppshanteringen har gått utmärkt och beträffande renovering av infiltrationer gäller samma löfte men han kan dock inte säga när just nu eftersom försäljning pågår.

DOMSKÄL

I mål om utdömande av vite har mark- och miljödomstolen att pröva om det föreläggande som ligger till grund för ansökan är lagligen grundat, om det har delgetts adressaten, om det har vunnit laga kraft och om det har överträtts. Vite får inte föreläggas om adressaten saknat faktisk och rättslig möjlighet att följa föreläggandet. Domstolen ska dessutom, under förutsättning att vitet ska dömas ut, pröva om ändamålet med vitet har förlorat sin betydelse, pröva vitets storlek samt beakta om det finns särskilda skäl att jämka vitet.

Mark- och miljödomstolen konstaterar inledningsvis att vitesföreläggandet har delgivits P.A. och att det har vunnit laga kraft.

Vidare ska mark- och miljödomstolen pröva huruvida föreläggandet är lagligen grundat. Enligt nämnden grundas det aktuella vitesföreläggandet på 2 kap. 3 och 7 §§, 9 kap. 1 § punkt 1 och 7 §, 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken och havs- och vattenmyndighetens allmänna råd om små avloppsanordningar för hushållsspillvatten (HVMFS 2016:17). För att ett föreläggande ska anses vara lagligen grundat krävs även att det är tillräckligt klart och precist i sin utformning. Mark- och miljödomstolen har inget att invända mot nämndens föreläggande i detta avseende då det framgår av föreläggandet vad förbudet avser och från vilken tidpunkt beslutet gäller. Mark- och miljödomstolen konstaterar även att P.A. har haft faktisk och rättslig möjlighet att efterkomma föreläggandet.

Angående frågan huruvida föreläggandet överträtts gör mark- och miljödomstolen följande bedömning. Nämnden har i sin ansökan om utdömande om vite uppgett att P.A. förbjudits att släppa ut avloppsvatten från wc samt bad, disk och tvätt från befintlig avloppsanläggning på fastigheten A. Mark- och miljödomstolen anser att nämnden har visat att förbudet har överträtts. Vad P.A.

framfört i sitt yttrande hos mark- och domstolen förändrar inte domstolens bedömning. Det finns enligt mark- och miljödomstolen inte heller skäl att jämka vitesbeloppet. Det ansökta vitet ska därför dömas ut.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (MMD- 02)

Överklagande – på grund av mellankommande helg - senast den 3 januari 2022.

Karin Fridell

Mats Käll

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Karin Fridell, ordförande, och tekniska rådet Mats Käll. Föredragande har varit tingsnotarien Carin Östlund.

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.

Hur man överklagar Mark- och miljööverdomstolens avgörande

Den som vill överklaga Mark- och miljööverdomstolens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Mark- och miljööverdomstolen.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till Mark- och miljööverdomstolen senast den dag som anges i slutet av Mark- och miljööverdomstolens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar Mark- och miljööverdomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningsstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvilla förekommit eller att målets utgång i Mark- och

miljööverdomstolen uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (domstolens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om målet överklagas kan Högsta domstolen använda förenklad delgivning vid utskick av handlingar i målet, under förutsättning att mottagaren där eller i någon tidigare instans har fått information om sådan delgivning.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstodomstolen.se